

Дослідження виявило, що реальне проведення вільного часу у багатьох студентів — це звичні дії, які не потребують цілеспрямованих зусиль. Більшість студентів вибирає пасивні форми його проведення: читання газет, журналів, художньої літератури та перегляд телепередач. Меншість - спілкування з друзями, рідними, розваги, заняття спортом, художньою самодіяльністю, рукоділлям, самовдосконаленням.

ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ-ВИПУСКНИКІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Голець Т., магістрант СумДУ

Сучасним студентам-випускникам, які формують майбутню бізнес-еліту, практично неможливо буде уникнути взаємодії з представниками інших країн світу, а отже й інших культур. У цих умовах актуальною стає проблема вивчення культурних особливостей окремих національностей. Основу досліджень у сфері міжкультурної взаємодії та крос-культурного менеджменту складають праці голландських та американських вчених Г. Хофстеда, Е. Лорана, Ф. Тромпенаарса та ін. Особливим їх внеском є розробка моделей, що дозволяють описати домінуючі ціннісні орієнтації представників різних країн та етнічних груп. Питання, пов'язані з типологізацією національних бізнес-культур, у тому числі за класифікаційними параметрами вищезгаданих моделей, розглянуті в працях таких зарубіжних авторів, як Н. Адлера, С. Шміда, Р. Уотермана, а також у роботах таких російських та українських вчених, як О.А. Кириченко, В.Є. Куриляк, С.П. Мясоєдова, С.Е. Пивоварова, Л.М. Симонової.

Визначення рівня міжкультурної компетенції студентів-випускників передбачає розв'язання таких завдань: 1) визначити сутність поняття міжкультурної компетенції; 2) проаналізувати методика, яка буде використана в роботі для визначення рівня міжкультурної компетенції; 3) на основі результатів соціологічного

опитування студентів-випускників визначити рівень їх кроскультурної адаптивності та розробити відповідні пропозиції.

Для ефективної реалізації процесу комунікації в умовах міжнародного співробітництва необхідно виробити культурну чутливість, тобто спроможність поставити себе на місце іншого і проявити толерантність стосовно інших. Таким чином, термін «культурна компетенція», передбачає:

а) розуміння залежності людської комунікативної поведінки від специфічної культурної схеми пізнання;

б) розуміння залежності від культури власних думок і поведінки, зокрема комунікативної поведінки;

в) спроможність і готовність перейняти особливості іншої культури;

г) знання вимірів, що відрізняють культури;

д) спеціальні знання різних стилів комунікації;

е) розуміння основних принципів міжособової комунікації;

є) володіння стратегіями ідентифікації та аналізу непорозумінь у комунікаціях на основі знань про культурні відмінності та їхній вплив на комунікативну поведінку [2].

Для визначення того, наскільки студенти схильні до позитивного сприйняття культурних відмінностей та володіють кроскультурною адаптивністю, ми провели відповідне соціологічне дослідження за опитувальним листом, розробленим російським доктором соціологічних наук, професором, спеціалістом у сфері кроскультурного менеджменту Мясоєдовим С.П. Даний тест має назву «Тест на кроскультурну адаптивність та сприйнятливність». Він дозволяє визначити ступінь готовності долати неочікувані ситуації в кроскультурному середовищі.

На нашу думку, особливої актуальності дана методика набуває для тренінгових програм з проблем міжкультурних комунікацій. Опитування цільової аудиторії дозволить тренеру чітко визначити тематичну спрямованість навчальної програми. Також доцільним є використання тесту HR-менеджерами міжнародних компаній під час попереднього анкетування потенційних претендентів на

посади, що передбачають безпосереднє спілкування та проведення переговорів з іноземними партнерами.

У тесті наведено 17 проблемних ситуацій. У кожній ситуації вказується, у якій країні чи культурному регіоні відбувається дія. Даний тест дозволяє враховувати статево специфіку мислення та поведінки у міжкультурному середовищі, включаючи як питання загального характеру, так і питання окремо для чоловіків та жінок.

У тесті здійснюється бальна оцінка результатів. Особа, яка набрала 30-38 балів, володіє високим рівнем міжкультурної компетенції, 22-30 – достатнім, 14-22 бали – середнім, 5-14 – низьким. Але яким би не був кінцевий результат, він не є однозначно позитивним чи негативним [3]. У ході нашого дослідження були опитані студенти 5-го курсу спеціальності «Менеджмент організацій». Вибірка склала 16 осіб.

Результати опитування показали, що рівень міжкультурної компетенції студентів-випускників можна оцінити як достатній. Середня кількість набраних балів складала 27. Можна передбачити, що за кордоном студенти все ж таки будуть переживати деякий стрес та захочуть уникнути суперечливих ситуацій. Значну частину їхніх друзів в країні перебування будуть складати іноземці з країн, культури яких є близькими до нашої. Студентам слід більше уваги приділяти вивченню іноземних мов.

Можливі такі шляхи подальшого підвищення рівня міжкультурної компетенції. По-перше, самостійне ознайомлення з літературою, в якій висвітлена проблематика міжкультурного співробітництва та питання кроскультурного менеджменту, а також з книгами та довідниками з історії, релігії, звичаїв країни перебування. Доцільним є введення додаткових розділів і тем щодо міжкультурних комунікацій у навчальні програми відповідних дисциплін у ВНЗ. Перспективним напрямком є участь у спеціальних програмах і тренінгах, спрямованих на розвиток кроскультурної компетенції. Підчас навчання, крім засвоєння лінгвістичних навичок та фактологічних знань, акцент слід робити на формуванні навиків міжособистісних комунікацій та на розвитку схильності до позитивного сприйняття культурних

відмінностей. Іншими важливими завданнями тренінгових програм можуть бути: позитивне порівняння різних культур, подолання етноцентризму як однієї з найважливіших перешкод на шляху до ефективної роботи в умовах кроскультурного середовища.

Література

1. Гестеланд Р. Кросс-культурное поведение в бизнесе - Днепропетровск, 2003. – 288 с.
2. Куриляк В.Е. Міжкультурний менеджмент. Тернопіль, 2004.- 239 с.
3. Мясоєдов С. П. Основы кросскультурного менеджмента. – М., 2003
4. Франк Сергей. Предпринимательство без границ: деловое общение, переговоры, презентации: Пер. с нем. – М., 2008. – 288 с.

СОЦІАЛІЗАЦІЯ ЯК ФОРМУВАННЯ СВІДОМОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТСТВА

Балко М., магістрант СумДУ; Кузікова С.Б., доц.

Соціалізація студента як особистості має важливе значення для успішної навчальної діяльності, а також професійної орієнтації, вибору життєвого шляху та власного ставлення до дійсності. За роки навчання студенти одержують певний досвід практичної діяльності, проте не завжди готові до виконання різних функцій в суспільстві, часто не набувають потрібного соціального досвіду внаслідок того, що процес соціального розвитку розглядається у ВНЗ лише в якості надбудови над об'єктивним процесом становлення спеціаліста, а тому проблема соціалізації набуває особливого значення.

Вперше термін соціалізація був введений в систему понять американським соціологом Гідінгсоном наприкінці ХІХ століття і визначався як “процес розвитку соціальної природи людини.” У визначення сутності соціалізації, особливостей її структури зробили вагомий вклад такі вчені, як Б. Ананьєв, В. Барулін, Л. Виготський, Е. Дюркгейм, І. Кон, Л. Леонт'єв, А. Мудрик, Л. Подоляк, Т. Парсонс, С. Рубінштейн, П. Сорокін, Г. Тард та інші.

Б. Ананьєв розглядає студентський вік як особливу онтогенетичну стадію соціалізації індивіда. В цей час індивід уже має уявлення про певні культурні норми суспільства, усвідомлює себе як особистість зі своїми інтересами й цінностями. Студент